

Kartuzy

Nowe pieśni religijne

Pater Noster z Przodkova śpiewa „Barkę” w wersji kaszubskiej.

Fot. Eugeniusz Przczykowski

Początki polskiej pieśni religijnej sięgają czasów średniowiecza. W następnych wiekach każda epoka dopisywała do tej skarbnicy pobożności nowe utwory. „Śpiewajcie Panu pieśń nową / śpiewajcie wszystkie krainy” - mówi Psalm 96.

Od trzech lat piosenka religijna w Kartuzach zajmuje stałe miejsce. Za sprawą ks. Marka Kalety - wikariusza w kościele pw. św. Kazimierza w Kartuzach Kartuski Festiwal Piosenki Religijnej wszedł na stałe do kalendarza imprez kulturalnych miasta i regionu kaszubskiego.

Każdy uczestnik festiwalu wykonuje dwa utwory: jeden w języku polskim i jeden w języku kaszubskim. Wykonawcy występują w kategoriach: chóry, schole i zespoły, duety i soliści. Osobną kategorią jest kurs recytatorski. Prezentacje ocenia jury powołane przez organizatorów. Tegoroczny festiwal zgromadził 207 uczestników. Wykonawcy sięgali najczęściej do współczesnych pieśni religijnych. Były też piosenki popularne mówiące o Bogu (np. piosenka „Zamiast” z repertuaru E. Gep-

pert), były interesujące nowe piosenki (m. in. ks. Wojciecha Ciesielskiego w wykonaniu Zespołu Junioris Fratres) oraz piosenki kaszubskie zaczerpnięte ze zbioru „Tobie Bóże Chwała” (pod red. ks. Jana Perszona). Ulubioną pieśń papieża „Barka” z kaszubskim tekstem Eugeniusza Gołąbka śpiewał zespół Pater No-

ster z Przodkova. Gościem festiwalu byli: ks. Paweł Sitarek z Tczewa oraz zespół klerycki Greccio z Wyższego Seminarium Duchownego z Wronek (woj. piłskie). Licznie zgromadzona publiczność bardzo żywiołowo przyjmowała ich piosenki. Warto je spopularyzować także wśród innych wykonawców. Może kolejne festiwale to potwierdzą.

Kartuski festiwal jest sukcesem jego twórcy, ks. Marka Kalety, ale bez duchowego wsparcia ks. prałata Tadeusza Misiornego - proboszcza parafii św. Ka-

zimierza nie miałyby takiego rozmachu. Ta tytaniczna, oddolna praca ks. Marka przy współpracy wielu osób i instytucji wydała owoc, który dalej warto uprawiać i upowszechniać.

Jak każdy festiwal będzie zapewne rozwijał się organizacyjnie i artystycznie. Warto wesprzeć go finansowo kasą nowej Rady Miasta i Urzędu Wojewódzkiego, wszak w czasach tworzenia harmonii ducha i sumienia nie może nikogo zabraknąć.

Jerzy Stachurski

Laureaci III Kartuskiego Festiwalu Piosenki Religijnej, 20.06.1998 r.:

Grand Prix, Chór: Cartusia z Kartuz (dyrygent: Małgorzata Kuchtyk)

W kategorii chóry i schole:

I miejsce: Schola MACHOLA z parafii pw. św. Michała Archanioła z Kiełpina

II miejsce: Schola EFFATHA z parafii pw. św. Wojciecha z Kartuz

III miejsce: Schola z parafii św. Kazimierza w Kartuzach

W kategorii zespołów:

I miejsce: Zespół Qvo Vadis z parafii pw. św. Jadwigi Królowej z Nakli

II miejsce: Zespół The Beuty z Kartuz

III miejsce: Zespół Pater Noster z parafii pw. św. Andrzeja Apostoła z Przodkova

W kategorii duetów i solistów:

II miejsce: Duet z Kiełpina

III miejsce: Duet z parafii św. Kazimierza z Kartuz

W kategorii pieśni kaszubskiej:

Schola Boże Nutki z parafii pw. św. Apostołów Piotra i Pawła z Brzeźna Lęborskiego.

W kategorii recytacji:

Patrycja Brucka z Kartuz

Nagrodę prywatną ufundowaną przez Barbarę Pisarek i Franciszka Kwidzińskiego przyznano Scholi Nadzieja ze Starej Kiszewy.

„Czë jô mùszã wiedzec“

Krew mie sptiwò szeroczim szlejerã pò rãkach, skarni, òbmëwając głupëch szëk słów, to w czim jô sã delektowòł Scyskając baro w jiscącym żòlu Płacząc... - że jô sã nie zrealizëjã. W samiznie rozkòsz! Pò czëz te gòdcki! Strachlëwé òczë - dzyrzcki swiat wëdowiednëch

robòtów - a ... Inteligencjëjò.

Nié, nié jô wòlã krew ë tã rozkòsz

lòzëch mëśli

milącëch so w labirince za célã ë credo.

Bò rëchtowniészci mie sztócëk òd erë całi

jeden parmink òd gwiondzë słuńca

jedno wezdrzenié òd pòzdratkù na swiat.

I wszëtkò jô bë zrozumiał w małoscë mòji

Le blòs dech je taczi cãzczi

a szlëfka nòdzeji je përzinkã za cenkò.

Michał Pieper

Splyw kajakowy

Rekordowe zgłoszenia

Kaszubskie splywy Kajakowe „Śladami Remusa” organizuje Klub Turystyczny „Wanożnik”, Stowarzyszenie Kajakowe „Wodniak” i miesięcznik „Pomerania”. Tegoroczny XIII splyw zacznie się 11 bm. w Sierakowicach. Trasa poprowadzi przez Lipusz,

Wdzydze i Czarną Wodę do Osowa Leśnego. Na splyw zgłosiła się rekordowa liczba kandydatów, 167 osób. Odrzucono natomiast zgłoszenia dziesięciu osób, które nie miały kart pływackich.

(Kow.)

Czytelnicy piszą

W sprawie nauki kaszubskiego

W „Nordzie”, nr 20 z 15 maja opublikowaliśmy wzór podania, jakie należy składać do dyrektorów szkół z prośbą o nauczanie języka kaszubskiego. Mieszkaniec Bytowa, Janusz Walczewski, oprócz kopii podania nadesłał również krótki list do naszej redakcji. Apeluje w nim do dyrektorów szkół i nauczycieli, by bardziej zainteresowali się nauką rodzimego języka. Ponadto proponuje już od najmłodszych lat wprowadzić dla chętnych dzieci - przy akceptacji rodziców - kurs

haftu, malarstwa na szkle oraz ćwiczenia śpiewu i tańca w kaszubskim zespole folklorystycznym.

List kończy następująco: „Jestem członkiem bytowskiego Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego. Dyrektor tej szkoły [SP nr 5 w Bytowie - JA] też. Rozmawiałem z nim na te tematy na zebraniu. Jest cicho, nie interesuje się tym. Sam bym poszedł do szkoły uczyć się pisowni i mowy kaszubskiej. Może by zrobić taką dla rodziców.”

Jan Antonowicz

„Rodnò zemia”

Kwadrans później

W miesiącach wakacyjnych „Rodnò zemia” będzie nadawana w programie II i III TVP w niedziele o godz. 9-9.20 i powtarzana w czwartek o godz. 22.35 tylko w gdańskim programie III. Być może, że od września będzie cokolwiek inaczej.

Natomiast „Magazyn Kociwski” będzie nadawany co cztery tygodnie, w niedzielę o godz. 8.30-8.50 (II i III program TVP). Powtórzenie w najbliższą środę o godz. 14.50-15.10 w programie III.

(Kow.)

Cëz je czëc

Triennale sztuki

KARTUZY. 10 lipca nastąpi uroczyste otwarcie Międzynarodowego Triennale Sztuki (Polska - Dania - Niemcy). Początek o godzinie 19 w Galerii Refektarz. Impreza włączona jest w program obchodów 75-lecia miasta Kartuzi. Wystawa czynna będzie do 30 sierpnia br.

Skansen ma karczmę

WDZYDZE KISZEWSKIE. W Kaszubskim Parku Etnograficznym odbędzie się uroczyste otwarcie starej karczmy. Jest to kolejny zabytkowy obiekt sprowadzony w ostatnim czasie do skansenu. Karczma już od kilku tygodni pełni swoją funkcję. Stoi nieopodal wejścia do parku.

Zebranie ZG ZKP

GDĄSK. Prezydium Zarządu Głównego Zrzeszenia Kaszubsko - Pomorskiego zwołuje na 11 lipca zebranie ZG. Rozpocznie się o godz. 11 w Domu Kaszubskim przy ul. Straganiarskiej 20-23. Głównym punktem obrad będzie dyskusja nad udziałem ZKP w wyborach samorządowych.

Letnicy usłyszą język kaszubski

DĘBKI. W nadmorskiej wsi Dębki odprawiona zostanie msza święta z kaszubską liturgią słowa. Celebranszem będzie ks. Edmund Skierka, proboszcz z Gdyni - Babich Dołów. Początek mszy w dębskim kościółku o godz. 17, w dniu 12 lipca.

(EP)

Gôdómë pò kaszëbskù VIII

Lekcëjò XVI

H. Dobrze, że jò ce widzã. Wiész, jò ce òbzëra òstatno w „Rodny Zemi“, jak tã tobakã zaziwól.

M. Aha, nã jo. Kò to człowiek rozmajité rzeczë w zëcym robi.

B. Jò téz to widza. A gdzie wa tam bëła wlazłë w taczë glãbòczy las. To wëdzrzało jakbë to bëła jakò dżungla.

M. Kò na Kaszëbach je dosc wiòldżich i piãknëch lasów. Na nordze je wiòldzi darzlëbskò - wierzchùcczi las, na wëstrzédnëch Kaszëbach piãknë lasë mirochòwsczë, na pònim Tuchòlszcë Bòrë.

H. Slëchòj le, tegò tã mie nie brëkujesz gadac. To jò wszëtckò wiëm. Ale tã mie miòł rzec, w jaczim wiòldżim lese wa tã tobakã zaziwa?

M. W wiòldżim lese? Kò w tim tu szònie më sã

zeszlë. Ale dobrze, że wa òbzëròta „Rodną Zemiã“. Bëlno Kaszëbi i wszëtccë zëczlëwi nóm lëdze pòwinny òbzërac kaszëbsczë program.

H. Jò móm czëté, jak niechtërny narzëkają, że to je za wczas. Ale to, mészlã, je kask przesada. Bò ò ti gòdzënie to ju kòzdi bë miòł bëc na nogach.

B. A zëlë chto dżugò reno lubi spac, tej mòze òbezdrzec program w czwiòrtk pòzno wieczór. To je dobré téz dlò tãch, co na dzewiãtã do kòscoła jidã.

M. To je pròwda. Wiele lëdzy narzëkò, że ni mògã òbezdrzec programù, bò sã w tim czasie w kòscele.

H. To je takò wëmówka. Bò jedno, że w czwiòrtk - jak tã gòda - je pòwtórzenië, a drëdzë, doch mòżna jic do kòscoła wczasni, abò pòzni - na wiòldzë.

B. Jò czëtã, że w niechtërnëch parafiach na

Kaszëbach gòdzënë mszów sã tak ùstawioné, że zarò pò „Rodny Zemi“, chto chce, zdãzi do kòscoła. Tak przikładowò je w Strzelnie.

M. To je dobrò ùdba. Tak zëbë jinszi ksãza téz robilë. Widzec, że jak chto mò pò pròwdze chãc ten òbezdrzi program i do kòscoła téz zajindze. A chto wëmiszlò, ten bądze wëmiszlòł téz chòcbë program bët ò kòzdi jiny pòrze.

H. Tak to téz je. Ale wiéta wa, dzysò to nasze òstatné zëndzenië w òsmim cyklu lekcëjów kaszëbsczëgò jãzëka.

B. Zëczimë wama wszëtczima wspanialëch wakacjów i serdeczno ròczimë do òbzëraniò „Rodny Zemi“ w kòzdzã niedzielã.

Razã: Do ùzdrzeniò.

Ûrëchtowòł:

Eugeniusz Prëczkòwsczi

Bytów

Wystawa Glińskiego

Od 9 lipca do 10 października w Muzeum Zachodnio-Kaszubskim czynna będzie wystawa rzeźb kaszubskiego rzeźbiarza Norberta Glińskiego. Artysta mieszka w Lęborku.

(g)

Jastarnia Okragłë jubileusze

27 czerwca Jastarnia obchodziła 25-lecie nadania praw miejskich.

Uroczystã mszë świętã odprawił ks. arcybiskup metropolita gdański Tadeusz Goctowski.

Tëgo dnia zainaugurowano równiez obchody 70-lecia Portu Rybackiego. Pòświęcono takzë halë sportowã przy szkole podstawowej.

(g)

REKLAMA

NORDA
Pismiono Kaszëbsczë Zemi

Dodatek kaszubski do „Dziennika Bałtyckiego”, 80-836 Gdańsk, ul. Targ Drzewny 3/7, tel. 301-20-27. Redaktor prowadzący: Eugeniusz Pręczkowski. Zespół: Artur Jabłoński, Kazimierz Klawiter.

AMBIT
pokrycia dachowe

Gdańsk-Kokoszki, ul. Cementowa 5-9
347-52-82, 349-58-27, 349-58-28
Kościelna, ul. Przemysłowa 1, tel. 686-69-90
Starogard Gd., os. Konstytucji 3 Maja 5 A (róg Zblewskiej)
tel. 0-90 53 66 45
Bytów-Domix, ul. Lęborska 18, tel. 0-593 62-65

* DACHÓWKA CERAMICZNA OD 27,95 zł/m²
* DACHÓWKA CEMENTOWA OD 16,40 zł/m²
* BLACHODACHÓWKA OD 26,86 zł/m²
OKNA DACHOWE, RYNNY, KOMPLET AKCESORII
vat 7%

R-6403/B241

**Chcesz budować
chcesz remontować
zgłoś się do nas!**

* stolarka budowlana **STOLARKA WOLOMIN S.A.**
* wełna mineralna **ROCKWOOL**
* papy tradycyjne **IZOLACJA S.A.**
* papy termoizolacyjne **ZDUŃSKA WOLA**
cement
* okna dachowe **VELUX**
* płyty kartonowo-gipsowe **Rigips**

ROLBUD

Słupsk, ul. Poznańska 10, tel./fax 423-495
Lębork, ul. Pionierów 13, tel./fax 622-147

S-2614/A/536

ERG BIERUN
ZAKŁADY TWORZYW SZTUCZNYCH S.A.

43-150 BIERUŃ, ul. Chemików 133
tel. (032) 216-09-00, fax (032) 216-03-57

OFERUJE:

- folie dla rolnictwa i ogrodnictwa,
- folie PE do pakowania płynnych wyrobów mleczarskich,
- folie PE opakowaniowe i termokurczliwe,
- maty opakowaniowe pęcherzykowe,
- granulaty PVC do produkcji butelek na płyny spożywcze,
- folie stretch.

ZAKŁAD ZAMIEJSCOWY W ŁAZISKACH GÓRNYCH

43-170 ŁAZISKA GÓRNE ul. Chopina 15
tel. (032) 224-35-20 fax (032) 224-16-13

OFERUJE:

- skrzynki transportowe bezprzegrodowe dla przemysłu spożywczego
 - do owoców i warzyw, owoców miękkich,
 - do pieczywa i wyrobów cukierniczych,
 - do mięsa, drobiu i przetworów mięsnych,
 - do mleka i przetworów mleczarskich,
- skrzynki transportowe przegrodowe do butelek,
- bogaty wybór artykułów gospodarstwa domowego z tworzyw sztucznych.

**WSZYSTKIE SKRZYNKI POSIADAJĄ
ATESTY P.Z.H. ORAZ CERTYFIKATY C.O.B.R.O.**

ZAPRASZAMY!!!

S-2570/A/320

Linia

Wystawa haftów kaszubskich

Jeszcze przez kilka tygodni czynna będzie wystawa haftu kaszubskiego w Domu Kultury w Lini.

Ekspozycja jest plonem corocznego konkursu od lat organizowanego przez dyrektora placówki, Edmunda Szymikowskiego. Na tegoroczny napłynęło 135 prac od 72 hafciarzy, w tym 42 prace od uczniów szkół podstawowych, 7 od uczniów szkół średnich i 82 od osób dorosłych. Reprezentowane są wszystkie szkoły haftu kaszubskiego. Najlepszą ich rekomendacją jest pozytywna ocena przez uznanych znawców kaszubskiej sztuki ludowej. W jury bowiem zasiadali: Ewa Ball-Szymroszczyk, etnograf i przewodnicząca Krajowej Komisji Artystycznej i Etnograficznej Fundacji „Cepelia” w Gdyni oraz z Muzeum Etnograficznego w Gdańsku, Krystyna Szalańska i Ewa Gilewska.

Fragment wystawy.

Fot. Eugeniusz Pryczkowski

Najwięcej prac pochodzi z Lini i okolic. Niemało jest też z Wejherowa, Kartuz, Żukowa, a także z Gdyni. Na otwarciu wystawy udanie zadebiutował szkolny zespół śpiewający pieśni kaszubskie Jana Trepczyka.

(EP)

Koniec zbiorów

Truskawkowa szansa

Zbiory truskawek na Kaszubach wkraczają w fazę końcową. W tym roku olbrzymi trud, jaki wkładają rolnicy w ich uprawę, został godnie nagrodzony.

Cena owocu jest bowiem wysoka. Waha się w granicach 11-12 złotych na skupach. Jednocześnie owocu jest wyraźnie mniej niż w roku ubiegłym. Całkowity dochód będzie jednak znacznie wyższy.

Uprawą truskawek zajmują się głównie rolnicy z gmin: Chmielno, Stężycza, Sierakowice i Kartuzy. Najwięcej jest ich w okolicach Borzestowa, Wygody, Długiego Krza i Kamienicy Szlacheckiej. Coraz to więcej rolników zainteresowanych jest ich uprawą. I słusznie. Obok turystyki i agroturystyki, jest to podstawowa szansa na utrzymanie się niewielkich kaszubskich gospodarstw. Truskawce bardzo odpowiadają słabe kaszubskie gleby. Owoc wyróżnia się słodkim

Przy uprawie truskawek trzeba pracować przez cały rok, a podczas zbiorów nawet w niedziele.

Fot. Jan Antonowicz

smakiem oraz dużą podatnością na przechowywanie. Z tego powodu chętnie importują go zachodni konsumenci.

Bez wątplenia udanym pomysłem jest powołanie Stowarzyszenia Plantatorów Truskawek. Najważniejsze, że zrzesza kaszubskich rolników. Może wreszcie i oni będą współdecydo-

wać o uprawie i cenie chlebobajnego owocu. Dotychczas było tak, że w sprawie ceny nic nie mieli do powiedzenia producenci. Oby stowarzyszenie nie okazało się kolejną złudną nadzieją plantatorów. Sądząc po osobach, które zaangażowane są w ideę, tym razem powinno być znacznie lepiej.

Jan Antonowicz

Puck

Jubileusz muzeum

Jedną z ważniejszych placówek gromadzących skarby dziedzictwa kulturowego Kaszubów jest Muzeum Ziemi Puckiej.

Powstało ono w 1973 roku, a zatem 25 lat temu. Bieżący rok jest rokiem srebrnego jubileuszu muzeum, a także rokiem 25-lecia pracy w tej placówce pani dyrektor Elżbiety Lewandowskiej. Ten podwójny jubileusz został uczczony poprzez otwarcie wystawy zatytułowanej „Archeologia o zamku puckim”. To niewielka, ale bardzo interesująca ekspozycja.

Niewiadomo kiedy dokładnie zbudowano w Pucku zamek. Na pewno uczynili to krzyżacy, którzy osiedlili w Pucku urzędnika Rybickiego podległego komturii gdańskiej, było to zatem gdzieś około połowy XIV wieku. Do zadań Rybickiego należało czuwanie nad gospodarką morską oraz nad stałym zaopatrywaniem konwentów zakonnych w ryby. W czasach panowania nad Puckiem królów polskich w zamku mieściła się siedziba starosty.

Jubileuszową wystawę w Muzeum Ziemi Puckiej tworzą przedmioty znalezione podczas prac archeologicznych w ruinach zamku. Są to znaleziska pochodzące zarówno ze średniowiecza, jak i z czasów nowożytnych. Na szczególną uwagę zasługuje para zdobionych ceremonialnych ostróg, znalezione unikatowe w skali europejskiej. Można przypuszczać, że należały one do szwedzkiego króla-wygnańca Karola Knutsona, który w latach 1456-1460 rezydował na puckim zamku.

Prowadzone od 1991 roku wykopaliska pozwoliły zgromadzić kulkudzieściosięciotysięczny zbiór znalezisk. Ich opracowaniem zajmuje się Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk wraz z Instytutem Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego. Pieczęć merytoryczną nad badaniami sprawują Martyna Milewska i Jerzy Krupp.

(jaż.)

Fragment ekspozycji - ostroga ceremonialna

REKLAMA

PRZEDSIĘBIORSTWO ZAOPATRZENIOWE

MATS

HURTOWNIA KABLI I OSPRZĘTU ELEKTROTECHNICZNEGO

81-038 GDYNIA, UL. HUTNICZA 35
tel./fax (058) 623-66-41

**KABLE
PRZEWODY
OSPRZĘT
ELEKTRYCZNY
DRUTY
NAWOJOWE
ŹRÓDŁA
ŚWIATEŁA**

PRZEDSTAWICIELSTWO HANDELOWE:
76-300 SŁUPSK, UL. PRZEMYSŁOWA 10
TEL./FAX (059) 91-36-25, TEL 42-02-18

Dla stałych klientów atrakcyjne rabaty!

DEA

STACJA PALIW
84-300 LĘBORK
ul. SŁUPSKA 26
tel./fax 059 620 455

- * NAJNIŻSZE CENY
- * NAJWYŻSZA JAKOŚĆ PALIW I USŁUG
- * MYJNIA
- * WARSZTAT
- * SKLEP SPOŻYWCZY I AKCESORIA

SAMOCHODOWE

ETP JAPPARTS S.C.

ul. Hynka 21, paw. 5
80-465 GDAŃSK - ZASPA

części do samochodów japońskich

EKSPLOATACYJNE BLACHARSKIE

tel./fax 058 344-34-52
tel./fax 058 344-34-53

SPRZEDAŻ WYSYŁKOWA

ZAPRASZAMY DO WSPÓŁPRACY

Bożepole Wielkie

Szlachecka przeszłość

110 rocznica śmierci księżnej Marii von Hohenzollern-Hechingen minęła w maju. Dla wielu osób ta jest zupełnie nieznana, a już nieliczni znają jej związki z Bożym polem Wielkim. Jest więc dobra okazja ku temu, aby niektóre ciekawe fakty z przeszłości tego starego szlacheckiego majątku przypomnieć.

Bożepole wzmiankują już XIV - wieczne dokumenty krzyżackie. Dogodne położenie w dolinie Łeby, nad ważnym traktem hanzeatyckim sprawiło, że wieś szybko się rozwijała i zaludniała. Zapewne jeszcze w XV wyodrębniło się w samodzielny osadę Bożepole Małe. Rozrastające się natomiast Bożepole Wielkie wchłonęło w pierwszej połowie XVII w. osadę karczmarską Ankerholtz, występującą jako miejscowość graniczna pomiędzy Prusami Królewskimi i Pomorzem na wielu XVII-XVIII - wiecznych mapach. Zyskała ona rozgłos dzięki głośnemu sporowi

między gdańszczyzanami a księciem zachodniopomorskim Bogusławem, odnotowanym przez Tomasza Kantzowa w Kronice Pomorza. Spór ten rozgorzał około 1500 r. po pojmaniu i osadzeniu w gdańskim więzieniu karczmarza, człowieka wyjątkowo kłótliwego, oskarżanego o liczne rozboje. Był on jednak poddany księcia Bogusława, który w odwecie uwięził 14 gdańskich żeglarzy. Konflikt został zażegnany, a więźniowie wymienieni dopiero dzięki pośrednictwu trzech miast: Stralsundu, Geifswaldu i Szczecina.

Od XVI w. Bożepole Wielkie było w posiadaniu

Bochenów i Łętowskich. W XVIII w. majątek należał do rodzin von Breitenbach, von Regin i von der Goltz. Jeszcze w połowie XVIII w. dobra przeszły na własność Jerzego von Weihera (* 1704 + 1760), nadstarostę łęborsko-bytowskiego, starostę baldenburskiego i dziedzica Bukowiny, Osowa, Lędziechowa, Leśnic i Wrzeszcza. Odtąd, aż do końca drugiej wojny światowej majątek pozostawał w rękach Weiherów.

Położenie nad ważnym szlakiem handlowym

którym w drugiej połowie XIX wieku poprowadzono linię kolejową, wpłynęło na rozkwit gospodarczy okolicznych majątków. Nowa trasa kolejowa łącząca Berlin z Królewcem była połączeniem alternatywnym względem trasy biegnącej wzdłuż Warty i Noteci w kierunku

Jednym z najcenniejszych zabytków wsi jest bardzo już zaniedbany kościółek pod wezwaniem św. Piotra.

Fot. Jan Antonowicz

Bydgoszczy i Prus Wschodnich. W XIX wieku przez Bożepole Wielkie kilkakrotnie podróżowali członkowie domu panującego. Najpierw w 1806 r. schronienie znaleźli tutaj

uchodzący z Prus królewicze.

Wiele lat później jeden z nich, już jako „stary cesarz” Wilhelm I, podróżował tędy do Prus Wschodnich. Na wieść o tym ówczesny właściciel majątku Max v. Weiher wystosował list do marszałka dworu z prośbą o zorganizowanie krótkiego postoju w Bożym polu. Cesarz wyraził zgodę. Dworzec i okolice przystrojono flagami w barwach Prus (czerni i białej) i Pomorza (błękit i biel) a lipową aleję prowadzącą do dworu przystrojono flagami czarno-biało-czerwonymi. Wysiadającego z pociągu dostojnego gościa powitały dzieci z naręczami polnych kwiatów. Następnie cesarz rozmawiał z przybyłymi z całego niemal powiatu, pragnącymi pozdrowić go ziemianami, po czym wsiadł do pociągu i udał się w dalszą podróż. Także cesarz Wilhelm II przejeżdżał przez Bożepole. Na ponowną prośbę o krótki postój, marszałek dworu odpowiedział odmownie. Obiecał jednak, że pociąg będzie wolno przejeżdżał, a cesarz pozdrowił zgromadzonych przez okno. Pociąg rzeczywiście jechał wolno,

cesarz jednak spał.

We wsi zachował się, pochodzący zapewne z połowy XVIII w., dwór Weiherów. Park, założony w stylu starofrancuskim, został całkowicie zniszczony. Niedługo przetrwały spacerowe alejki ocienione szpalerami buków. Powietrze wypełniał zapach różanych ogrodów. W specjalnych szklarniach hodowano pomarańcze. Ogród miała założyć pewna ekscentryczna antenatka Weiherów,

która własnym zaprzęgiem odbyła podróż po Europie, przywożąc z sobą szereg cennych eksponatów, m.in. zastawy stołowe i wielotomową, oprawioną w świńską skórę, „Historię Anglii”. Jak przystało na starą szlachecką rezydencję, niekiedy ukazuje się w niej

duch „Szarej Damy”

- podobno zblakanej duszy owej ekscentrycznej pani v. Weiher. Jest to duch opiekuńczy, który nie szkodzi mieszkańcom. Biada jednak tym, którzy nachodzą dwór w nieuczciwych zamiarach.

Jednym z najcenniejszych zabytków wsi jest bardzo już zaniedbany kościółek pod wezwaniem św. Piotra. Według najdawniejszych wzmianek istniała tutaj niegdyś kaplica katolicka, którą około połowy XVII w. właściciel majątku Barthol Łętowski

zamienił w zbór luteranski.

Początkowo, jako patron zboru, utrzymywał pastora, ale zbyt duże koszty skłoniły go do podpisania w 1693 r. umowy z gminą ewangelicką w Dzieńcielcu, na mocy której tamtejszy pastor roztaczał opiekę duszpasterską nad gminą w Bożym polu Wielkim. Istniejąca do dziś świątynia została zbudowana pruskiego muru w 1743 r. Przeniesiono do niej elementy dawnego wyposażenia, pochodzącego z czasów katolickich: konfesjonał i szczególnie cenną figurę św. Piotra (zapewne stąd pochodzi obecne wezwanie kościoła). Święty miał czarną brodę i zielonkawą płaszcz. W ręku, na zmurzałym sznurku, trzymał klucz do Królestwa Niebieskiego. Z tyłu widniała data 1602, co niektórzy badacze przyjmowali mylnie za datę powstania kaplicy katolickiej. Cennym eksponatem jest obraz nieznanego XVIII

wiecznego malarza przedstawiający scenę ukrzyżowania Jezusa.

Krypta grobowa

pod kościołem kryje szczątki członków rodziny Weiherów. Jest ona również miejscem wiecznego spoczynku księżnej Karoliny von Hohenzollern-Hechingen de domo von Weiher, żony księcia generała Wilhelma von Hohenzollerna-Hechingen. Był to jeden z najbardziej niezwykłych związków w całej historii szlachty pomorskiej. Karolina została przedstawiona księciu podczas ferii zimowych spędzanych w Gdańsku. Wielkie uczucie, jakie ich połączyło wzbudziło niepokój Hohenzollernów, zwłaszcza, że w grę wchodziło małżeństwo. Dom księżęcy

nie chciał dopuścić do mezaliansu.

Również ojciec Karoliny nie chciał, aby córka wchodziła do księżęcego rodu „kuchennymi drzwiami”. Ślub jednak się odbył, a małżonkowie zamieszkali w pałacu w Oliwie. Z tego związku pochodziła tylko córka - Maria, ochrzczona w obrządku katolickim (książę był katolikiem, a Karolina ewangeliczką).

Karolina lubiła spędzać długie letnie tygodnie w swoim rodzinnym domu. Niestety nic nie wiadomo o ewentualnym pobycie Hohenzollerna. Życzeniem Karoliny było spocząć po śmierci w ukochanym Bożym polu. Tak też się stało. Jej ciało złożono w krypcie grobowej Weiherów, w sklepieniu beczkowym kościoła. Córka Maria von Hohenzollern-Hechingen była ostatnią dziedziczką nazwiska tej gałęzi książęcego rodu. Zmarła w Oliwie 12 maja 1888 i została pochowana w starym kościele klasztornym.

Marek Dzięcielski

W gdańskim Mestwinie

Skry Ormuzdowe

Matężństwo Szroederów z córką Natalką wraz z przyjaciółmi z Parchowa uświetnili pięknym śpiewem uroczystość wręczania corocznych nagród miesięcznika „Pomerania”.

Spotkanie odbyło się 19 czerwca w klubie Mestwin, w gdańskim Domu Kaszubskim. Jaromir Szroeder był jednym z pięciu laureatów Skry Ormuzdowej. Pochodzi z Kłęczna w gminie Studzienice. Po ślubie z Joasią z Kapiszków zamieszkał w Parchowie i tam znakomicie rozwinął życie kulturalne. Prowadził amatorski teatr „Dialogus”, organizuje coroczne „Biesiady teatralne”, występuje w chórze Cassubia cantat. Na co dzień uczy w parchowskiej szkole.

Wyróżnienie otrzymała również Wspólnota Kaszubów i Przyjaciół Kaszub, działająca od ponad dziesięciu lat przy parafii NMP Królowej Różańca Świętego w Gdańsku Przymorzu. Wspólnota co miesiąc organizuje msze z kaszubską liturgią słowa i spotkania integrujące kaszubską społeczność parafii. Trzecim laureatem jest zespół redakcyjny miesięcznika „Lesók”. Pismo od ponad

pięciu lat wydaje samorząd w Szemudzie. Na jego łamach ukazują się artykuły prezentujące tematykę kaszubską, szczególnie edukację regionalną. Drukowane są tam też lekcje języka kaszubskiego.

Dwie nagrody otrzymali regionaliści z Kociewia. Pierwszą dostał Jan Ejanowski, emerytowany nauczyciel z Piaseczna, inicjator nauczania na Kociewiu, współtwórca młodzieżowego zespołu folklorystycznego Piaseckie Kociewiaki, a drugą wręczono Andrzejowi Grzybowi, poecie, burmistrzowi Czarnej Wody, animatorowi wielu działań popularizujących miejscową kulturę i sztukę.

Tego dnia wręczono także nagrodę literacką imienia Romana Wróblewskiego. Co roku otrzymuje ją początkujący twórca literatury kaszubskiej. Tym razem laureatem został Michał Pieper z Rumi.

Jan Antonowicz

Trzyletnia Natalka wystąpiła z rodzicami w pięknym kaszubskim stroju.

Fot. Jan Antonowicz

Krokowa

Fryzowie w komnatach

W Krokowej gościli Fryzowie, mieszkańcy północnej części Holandii.

Fryzję można porównać do Kaszub. Tak samo jak Kaszuby leży nad morzem. Ludność mówi językiem fryzyjskim, który wyróżnia ich spośród Holendrów. Mają swych przedstawicieli w parlamencie, swą partię, szkoły. Fryzowie mocno akcentują swe pochodzenie. Od ubiegłego roku nawiązane zostały kontakty między Fryzami i Kaszubami. Zapoczątkowała je wizyta Fryzów na Kaszubach. Jesienią reprezentacja Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego odwiedziła Fryzję. Niedawno Fryzo-

wie ponownie odwiedzili Kaszuby. W zamku w Krokowej zostali powitani przez wójta Kazimierza Plocke, który jak przyznał po raz pierwszy uczestniczył w spotkaniu, w trakcie którego jego słowa tłumaczono z kaszubskiego na fryzyjski. Goście zostali zauroczeni pięknem krokowskiego zamku. Szczególnie interesowały ich wyroby kaszubskich twórców ludowych, jakie można oglądać w zamkowych komnatach.

(R.K.)